



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. március 20.*

„Előzetes döntéshozatal – 2003/6/EK irányelv – Belsőkereskedelelem – Szankciók – Ugyanazon tényállás tekintetében közigazgatási szankciót és büntetőjogi szankciót is előíró nemzeti szabályozás – A jogerőre emelkedett büntetőítélet *res iudicata* hatása a közigazgatási eljárásra – Belsőkereskedelelem miatt hozott, jogerős felmentő büntetőítélet – A szankciók hatékonysága – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 50. cikk – A *ne bis in idem* elve – A közigazgatási szankció büntető jellege – Ugyanazon jogsértés fennállása – Az 52. cikk (1) bekezdése – A *ne bis in idem* elve korlátozásai – Feltételek”

A C-596/16. és C-597/16. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2016. november 23-án érkezett, 2016. május 27-i határozataival terjesztett elő az

Enzo Di Puma

és

a **Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)** (C-596/16),

valamint

a **Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)**

és

Antonio Zecca (C-597/16)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, T. von Danwitz (előadó), A. Rosas és E. Levits tanácselnökök, Juhász E., J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos és E. Regan bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. május 30-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: olasz.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- E. Di Puma képviseletében A. Frangini, F. Belloni és L. Vozza avvocati,
- A. Zecca képviseletében M. Gariboldi és A. Cabras avvocati,
- a Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) képviseletében S. Providenti, R. Vampa és P. Palmisano avvocati,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Galluzzo és de P. Gentili avvocati dello Stato,
- a német kormány képviseletében T. Henze és D. Klebs, meghatalmazotti minőségben,
- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes, M. Figueiredo és F. Costa Pinto, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében V. Di Bucci, R. Troosters és T. Scharf, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. szeptember 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 50. cikkének és a piaci visszaélések büntetőjogi szankcióiról szóló, 2014. április 16-i 2014/57/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (piaci visszaélésekről szóló irányelv) (HL 2014. L 173., 179. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmeket két, egyfelől Enzo Di Puma és a Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (nemzeti tőzsde és értékpapír felügyeleti bizottság, Olaszország; a továbbiakban: Consob), másfelől pedig a Consob és Antonio Zecca között a bennfentes kereskedelem miatt kiszabott pénzbírság jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az EJEE

- 3 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE; Magyarországon kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény) hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének a „Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma” című 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha valakit egy állam büntetőtörvényének és büntetőeljárás törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen bűncselekmény miatt büntetőeljárást nem folytathatnak, és vele szemben büntetést nem szabhatnak ki.

(2) Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntetőtörvényeinek és büntetőeljárás törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új vagy újólag feltárt tények vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

(3) A jelen cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.”

Az uniós jog

- 4 A bennfentes kereskedelemről és a piaci manipulációról (piaci visszaélés) szóló, 2003. január 28-i 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 96., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 367. o.) 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A tagállamok megtiltják minden, a második albekezdésben említett személynek, aki bennfentes információkkal rendelkezik, hogy ezeket az információkat felhasználja oly módon, hogy közvetlenül vagy közvetve, saját vagy harmadik személy javára az információhoz kapcsolódó pénzügyi eszközöket vegyen vagy adjon el, illetve kíséreljen meg venni vagy eladni.

Az első albekezdést kell alkalmazni minden olyan személyre, aki a következők folytán került a bennfentes információ birtokába:

[...]

- c) mert hozzáfér ilyen információkhoz beosztása, foglalkozása vagy feladatai végzése folytán;
- d) bűnözői tevékenysége folytán.”

- 5 Ugyanezen irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a 2. cikkben meghatározott tilalom által érintett minden személynek megtiltják a következőket:

- a) bennfentes információ szolgáltatása bármilyen másik személynek, kivéve ha ezt az információt beosztása, foglalkozása vagy feladatai szokásos végzése keretében szolgáltatja;
- b) bennfentes információ alapján másik személy részére arra vonatkozó tanácsadás, vagy másik személy rábírása arra, hogy olyan pénzügyi eszközöket vegyen vagy adjon el, amelyekre az ilyen információ vonatkozik.”

- 6 A 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok – a büntetőjogi szankciók alkalmazásához való joguk sérelme nélkül – nemzeti jogukkal összhangban biztosítják, hogy az ezen irányelv végrehajtása során elfogadott rendelkezések megsértéséért felelős személyek ellen megfelelő közigazgatási intézkedésre, illetve közigazgatási szankció alkalmazására kerüljön sor. A tagállamok biztosítják, hogy ezek az intézkedések hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek legyenek.”

Az olasz jog

- 7 A 2005. április 18-i legge n. 62 – Disposizioni per l’adempimento di obblighi derivanti dall’appartenenza dell’Italia alle Comunità europee. Legge comunitaria 2004 (az Olaszország Európai Közösségekhez való tartozásából eredő kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó rendelkezésekről

szóló 62. sz. törvény, a 2004-es közösségi törvény; a GURI 2005. április 27-i 76. számának rendes melléklete) által módosított, 1998. február 24-i Decreto Legislativo n. 58 – Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52 (az 1996. február 6-i 52. sz. törvény 8. és 21. cikke értelmében vett pénzügyi közvetítésre vonatkozó rendelkezések egységes szövegéről szóló 58. sz. törvényerejű rendelet; a GURI 1998. március 26-i 71. számának rendes melléklete) (a továbbiakban: TUF) „Visszaélés bennfentes információval” című 184. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy évtől hat évig terjedő szabadságvesztéssel és 20 000 eurótól 3 millió euróig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő, aki a kibocsátó igazgatási, irányító vagy felügyeleti szerveiben való tagsága, a kibocsátó tőkéjében való részesedése vagy munkavégzés, szakmagyakorlás, valamely – akár állami – funkció betöltése vagy hivatali feladatellátás révén bennfentes információkkal rendelkezik, és:

- a) ezen információk felhasználásával, saját vagy más nevében, közvetlenül vagy közvetetten, pénzügyi eszközöket vesz, értékesít, vagy azokkal összefüggésben más műveleteket végez;
- b) ezen információkat munkavégzésének, szakmagyakorlásának, betöltött funkciójának vagy ellátott hivatali feladatának rendes keretein kívül másokkal közli;
- c) ezen információk alapján másoknak azt javasolja, vagy másokat arra hív fel, hogy az a) pontban megjelölt műveletek valamelyikét hajtsák végre.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az (1) bekezdés szerinti műveletek valamelyikét büntetendő cselekmény előkészítése vagy végrehajtása folytán szerzett bennfentes információk birtokában végzi.

(3) A bíróság [a kiszabható összeg] háromszorosára vagy akár a jogsértésből származó bevétel, illetve haszon tízszeresének megfelelő összegre emelheti a bírságot, ha az a legmagasabb összeg alkalmazása esetén sem tűnik elegendőnek, figyelemmel a jogsértő magatartás súlyosságára, a jogsértés elkövetőjének személyes tulajdonságaira vagy a szerzett bevétel, illetve haszon mértékére.

[...]”

- 8 A TUF 2005. április 18-i törvénnyel bevezetett 187 bis cikkének címe „Visszaélés bennfentes információval”. Ez a következőképpen szól:

„(1) Nem érintve a büntetőjogi szankciókat, ha a tényállás bűncselekményt valósít meg, 100 000 EUR-tól 15 millió EUR összegig terjedő pénzbírsággal büntetendő, aki a kibocsátó igazgatási, irányító vagy felügyeleti szerveiben való tagsága, a kibocsátó tőkéjében való részesedése vagy munkavégzés, szakmagyakorlás, valamely – akár állami – funkció betöltése vagy hivatali feladatellátás révén bennfentes információkkal rendelkezik, és:

- a) ezen információk felhasználásával, saját vagy más nevében, közvetlenül vagy közvetetten, pénzügyi eszközöket vesz, értékesít, vagy azokkal összefüggésben más műveleteket végez;
- b) ezen információkat munkavégzésének, szakmagyakorlásának, betöltött funkciójának vagy ellátott hivatali feladatának rendes keretein kívül másokkal közli;
- c) ezen információk alapján másoknak azt javasolja, vagy másokat arra hív fel, hogy az a) pontban megjelölt műveletek valamelyikét hajtsák végre.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az (1) bekezdés szerinti műveletek valamelyikét büntetendő cselekmény előkészítése vagy végrehajtása folytán szerzett bennfentes információk birtokában végzi.

[...]

(4) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki bennfentes információk birtokában úgy valósítja meg az ott leírt tényállások valamelyikét, hogy ismerte vagy kellő gondosság mellett ismerhette volna ezen információk bennfentes jellegét.

(5) Az (1), (2) és (4) bekezdésben meghatározott pénzbírság [a kiszabható összeg] háromszorosára vagy akár a jogsértésből származó bevétel, illetve haszon tízszeresének megfelelő összegre emelhető, ha az a legmagasabb összeg alkalmazása esetén sem tűnik elegendőnek, figyelemmel a jogsértés elkövetőjének személyes tulajdonságaira vagy a szerzett bevétel, illetve haszon mértékére.

[...].”

- 9 A büntetőeljárás, valamint a közigazgatási eljárás és a közigazgatási peres eljárás közötti kapcsolatokat a TUF 187 decies–187 terdecies cikke szabályozza. A „Kapcsolatok a bírósággal” című 187 decies cikk így szól:

„(1) Az ügyészség haladéktalanul értesíti a [Consob] elnökét, amennyiben a II. fejezetben meghatározott bűncselekményekről tudomást szerez.

(2) A [Consob] elnöke indokolással ellátott jelentésben megküldi az ügyészségnek a felügyeleti tevékenysége során begyűjtött iratokat, amennyiben a bűncselekmény elkövetésének gyanúját alátámasztó tényezők kerülnek napvilágra. Az iratok ügyészségnek való megküldésére legkésőbb a jelen cím III. fejezetének rendelkezéseiben meghatározott bűncselekmények elkövetésének megállapítását követően kerül sor.

(3) A [Consob] és az igazságügyi hatóság kölcsönösen együttműködik, beleértve az információk cseréjét, a jelen címben meghatározott jogsértések megállapításának megkönnyítése érdekében, akkor is, ha a jogsértések nem minősülnek bűncselekménynek. [...].”

- 10 A TUF-nak a „A [Consob] jogai a büntetőeljárásban” című 187 undecies cikke értelmében:

„(1) A 184. és 185. cikkben meghatározott bűncselekmények miatti eljárásokban a [Consobot] a büntető törvénykönyv értelmében a bűncselekménnyel sértett érdekeket képviselő szervezeteknek és egyesületeknek biztosított jogok illetik meg.

(2) A [Consob] magánfélként beavatkozhat, és a bűncselekmény által a piac integritásában okozott károk címén kérheti a bíróság által meghatározott – méltányos, a jogsértéssel okozott kárt, a jogsértés elkövetőjének személyes tulajdonságait vagy a jogsértésből eredő bevétel, illetve haszon mértékét figyelembe vevő – összeg megtérítését.”

- 11 A TUF 187 duodecies cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A megállapításra irányuló közigazgatási eljárás és a [...] közigazgatási peres eljárás nem függeszthető fel azon folyamatban lévő büntetőeljárás időtartamára, amelynek tárgya ugyanazon vagy olyan tényállás, amelynek megállapításától függ a vonatkozó döntés meghozatala.”

- 12 A codice di procedura penale (büntetőeljárásról szóló törvény) 654. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A vádlottal, a perbe belépő vagy abba önként beavatkozó magánféllel és a polgári jog szerint felelős személlyel szemben a kontradiktórius eljárásban hozott jogerős, bűnösséget megállapító vagy felmentő büntetőítélet a polgári vagy közigazgatási eljárásban ítélt dolognak minősül, amennyiben ez utóbbi eljárás olyan jogra vagy jogos igényre vonatkozik, amelynek elismerése a büntetőeljárás tárgyát képező

történeti tényállással azonos tényállás megállapításától függ, feltéve hogy a megállapított tényállási elemek relevánsnak bizonyultak a büntetőítélet szempontjából, illetve hogy a polgári törvénykönyv nem korlátozza a vitatott egyéni helyzet bizonyítását.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 A Consob a 2012. november 7-i határozatában E. Di Pumával és A. Zeccával szemben pénzbírságot szabott ki a TUF 187 bis cikkének (1) és (4) bekezdése alapján.
- 14 E határozat szerint E. Di Puma és A. Zecca 2008 során több ízben is bennfentes kereskedelmet folytatott. Konkrétan 2008. október 14-én és 17-én 2375 db Permasteelisa SpA részvényt vásároltak az e társaság feletti irányítás megszerzésével kapcsolatos tervekre vonatkozó bennfentes információ felhasználásával, amely információra A. Zecca a Deloitte Financial Advisory Services SpA-nál betöltött beosztása és feladatköre révén tett szert, és amelynek bennfentes jellegéről E. Di Pumának tudnia kellett.
- 15 E. Di Puma és A. Zecca az említett határozatot megtámadta a Corte d'appello di Milano (milánói fellebbviteli bíróság, Olaszország) előtt. Ez a bíróság a 2013. április 4-i és augusztus 23-i ítéletében elutasította E. Di Puma fellebbezését, illetve A. Zecca kérelmének helyt adott.
- 16 E. Di Puma az előbbi, míg a Consob az utóbbi ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) elé. E. Di Puma azzal érvelt, hogy a Tribunale di Milano (milánói bíróság, Olaszország) előtti büntetőeljárást ugyanazon tényállás tárgyában folytatták le, mint amelyet a Consob felró neki, és hogy ez a bíróság a Corte d'appello di Milano (milánói fellebbviteli bíróság) ítéletei után meghozott jogerős ítéletben a bűncselekmény tényállási elemeinek bizonyítottsága hiányában felmentette őt. A Consob által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján indult eljárásban ellenérdekű fél, A. Zecca, szintén a felmentő ítéletre hivatkozott.
- 17 Megjegyezve, hogy az említett felmentő ítélet valóban ugyanarra a magatartásra vonatkozott, mint amely alapján a Consob a 2012. november 7-i határozatában kiszabta az alapügyben szóban forgó pénzbírságot, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikke értelmében a felmentő ítéletben azzal kapcsolatban tett megállapítások, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, *res iudicata* hatással bírnak a közigazgatási eljárásra. Úgy véli azonban, hogy az előtte folyamatban lévő jogviták nem oldhatók meg kizárólag a nemzeti szabályozás alapján, tekintettel arra, hogy az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke és a Charta 50. cikke elsőbbséget élvez e szabályozáshoz képest.
- 18 Márpedig, ami az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkét illeti, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az a tény, hogy a bennfentes kereskedelmet megvalósító ugyanazon magatartás a TUF 184. és 187 bis cikke értelmében büntetőjogi szankcióval és pénzbírsággal is sújtható, az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének az Emberi Jogok Európai Bírósága 2014. március 4-i Grande Stevens és társai kontra Olaszország ítéletében (ECLI:CE:ECHR:2014:0304JUD001864010) értelmezett 4. cikkében biztosított *ne bis in idem* elve megsértéséhez vezethet. Az ilyen pénzbírság ugyanis – a nemzeti jogi minősítésére, természetére és súlyára tekintettel – büntető jelleget ölt. Ezenkívül az eljárások és a büntetőjogi, illetve az alapügyben szóban forgó közigazgatási szankciók halmozása ugyanazt a jogsértést érinti, vagyis azonos tényállásra vonatkozik.
- 19 A Charta 50. cikkével kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság számára felmerül a kérdés, hogy ez a cikk az eljárások és a szankciók ilyen halmozását is tiltja-e. A 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis a tagállamok kötelesek hatékony, arányos és visszatartó erejű

közigazgatási szankciókkal sújtani a bennfentes kereskedelmet. E rendelkezés szerint így a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságokra hárul a büntetőjogi szankcióval egyidejűleg kiszabott közigazgatási szankció hatékony, arányos és visszatartó jellegének értékelése.

- 20 Márpedig a 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítéletben (C-617/10, EU:C:2013:105, 34. és 36. pont) a Bíróság kimondta, hogy egyrészt a Charta 50. cikkével ellentétes, ha a jogerőssé vált, e cikk értelmében büntető jellegű adóbírság kiszabását követően ugyanazon tényállás alapján ugyanazon személlyel szemben büntetőeljárást indítanak, másrészt azonban a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy a fennmaradó szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek-e. Ezen ítélezési gyakorlatra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a Charta 50. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi a pénzbírság kiszabására irányuló eljárás lefolytatását a *res iudicata* hatással bíró, bűncselekmény hiányát megállapító jogerős büntetőítélet meghozatalát követően, amennyiben ez az eljárás szükségesnek tűnik a hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciók megállapítására vonatkozó kötelezettség teljesítéséhez.
- 21 Ezen ítélezési gyakorlat szerint, bár az uniós jog hatékonysága, elsőbbsége és egységessége indokolhatja az eljárások és szankciók halmozását, ennek indokoltsága megszűnik, amennyiben a hatáskörrel rendelkező büntetőbíró jogerősen megállapította, hogy a szóban forgó bűncselekmény, illetve közigazgatási jogsértés fennállását megalapozó tényállási elemek nem bizonyítottak. Ezenkívül az, hogy bizonyítottság hiányában lefolytatják a pénzbírság kiszabására irányuló eljárást, az egymásnak ellentmondó ítéletek hozatalának veszélyével járhat, ami így kétségesse teheti a jogerős büntetőítélet anyagi jogerejét. Mindazonáltal a *res iudicata* elve érvényesítésének módjai kapcsán tiszteletben kell tartani a tényleges érvényesülés elvét.
- 22 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmitűszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [Charta] 50. cikkét, hogy bűncselekményt megvalósító magatartás hiányának jogerős megállapítása esetén, anélkül hogy a nemzeti bíróságnak további vizsgálatot kellene lefolytatnia, kizárt, hogy ugyanazon tényállás alapján olyan másik eljárás induljon vagy folytatódjon, amelynek célja – a tulajdonságai vagy a mértéke folytán – büntető jellegűnek tekintendő szankció kiszabása?
- 2) A nemzeti bíróság a szankciók hatékonyságának, arányosságának és visszatartó erejének a [Charta] 50. cikkében foglalt *ne bis in idem* elve megsértésének megállapítása céljából történő vizsgálata során köteles-e figyelembe venni a [2014/57] irányelvben meghatározott büntetési korlátokat?”
- 23 A Bíróság elnöke a 2016. december 23-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-596/16. és a C-597/16. sz. ügyeket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 24 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy bár az első kérdés a Charta 50. cikkének értelmezésére vonatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság konkrétan a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikkének a 2003/6 irányelv 14. cikke (1) bekezdésével és az ezen 50. cikkben biztosított alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban vár választ. E bíróság szerint egy olyan értelmezés, amely szerint az említett 14. cikk (1) bekezdése a *ne bis in idem* elvétől függetlenül akkor is megköveteli a pénzbírság kiszabására irányuló eljárás lefolytatását, ha jogerős, *res iudicata* hatással bíró büntetőítéletet hoztak, kétségesse tehetné a *res iudicata* elvét, ami ellentétben állna a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikkében foglaltakkal.

- 25 E körülmények között úgy kell érteni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2003/6 irányelvnek a Charta 50. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a pénzbírság kiszabására irányuló eljárás nem folytatható le olyan jogerős felmentő büntetőítélet meghozatalát követően, amely azt állapítja meg, hogy a bennfentes kereskedelemre vonatkozó szabályok megsértésének minősíthető azon cselekmények elkövetése, amelyek miatt a büntetőeljárás is indult, nem bizonyított.
- 26 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2003/6 irányelv 2. és 3. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy hatékony, arányos és visszatartó erejű közigazgatási szankciókat helyezzenek kilátásba a bennfentes kereskedelem tilalma megszegésének esetére. Bár a Bíróság megállapította, hogy az ezen irányelv 14. cikkének (1) bekezdése csupán az ilyen jellegű közigazgatási szankciók előírásának kötelezettségét írja elő a tagállamoknak, azt azonban nem követeli meg, hogy a tagállamok büntetőjogi szankciókat is meghatározzanak a bennfentes kereskedelmet folytatókkal szemben (lásd ebben az értelemben: 2009. december 23-i Spector Photo Group és Van Raemdonck ítélet, C-45/08, EU:C:2009:806, 42. pont), mindazonáltal a tagállamok jogában áll a büntetőjogi és közigazgatási szankciók halmozásának kilátásba helyezése, feltéve azonban, hogy ez tiszteletben tartja az uniós jogból, de különösen a Charta 50. cikkében meghatározott *ne bis in idem* elvéből eredő, a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jog végrehajtása során figyelembe veendő korlátokat.
- 27 A 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében a bennfentes kereskedelem tilalmának megszegése esetére meghatározott hatékony, arányos és visszatartó erejű közigazgatási szankciók alkalmazásának feltétele azonban az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok az adott ügyre vonatkozóan megállapítsák a bennfentes kereskedelem megvalósulását bizonyító tényállást, ami a közigazgatási szankció kiszabását indokolhatja.
- 28 Márpedig, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az alapjogvitában a kontradiktórius büntetőeljárásban hozott, *res iudicata* hatással bíró jogerős büntetőítéletben megállapították, hogy a bennfentes kereskedelem törvényi tényállása nem bizonyított.
- 29 Ennélfogva ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy a 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti rendelkezés, mint a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikke, amely a pénzbírság kiszabására irányuló eljárásra kiterjeszti a büntetőeljárásban tett ténymegállapítások *res iudicata* hatását.
- 30 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2003/6 irányelvnek sem a 14. cikke (1) bekezdése, sem pedig más rendelkezése nem pontosítja, hogy a jogerős felmentő büntetőítülethez milyen joghatás fűződik a pénzbírság kiszabására irányuló eljárás szempontjából.
- 31 Ezenkívül, a *res iudicata* elvének az uniós jogrendben és a nemzeti jogrendekben betöltött jelentőségére tekintettel a Bíróság kimondta, hogy az uniós jog nem írja elő a bírósági határozatokat jogerőre emelő belső eljárási szabályok alkalmazásának mellőzését (lásd ebben az értelemben a tényleges érvényesülés elvére vonatkozóan: 2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 58. és 59. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 28. és 29. pont).
- 32 A jelen esetben a két alapügy – a Bíróság rendelkezésére bocsátott ügyiratok alapján – egyetlen olyan sajátos körülményre sem utal, amely indokolná az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban elfogadott megközelítéstől való eltérést. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy bár a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikke kiterjeszti a büntetőeljárásból eredő *res iudicata* hatást a pénzbírság kiszabására irányuló eljárásra, e rendelkezés szövegéből az következik, amint azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozat pontosítja, hogy a *res iudicata* a kontradiktórius eljárás alapján hozott büntetőítéletben tett ténymegállapításokra korlátozódik.

- 33 Márpedig a TUF 187 undecies cikke szerint a Consob részt vehet a büntetőeljárásban, különösen magánfélként, ezenkívül pedig a TUF 187 decies cikke értelmében köteles az ügyészségnek megküldeni a felügyeleti tevékenysége során begyűjtött iratokat. E tényezők alapján úgy tűnik, hogy a Consob valóban meggyőződhet arról, hogy a bűnösséget megállapító ítéletet vagy – mint az alapügyekben – a felmentő ítéletet valamennyi, a TUF 187 bis cikk szerinti pénzbírság kiszabásához rendelkezésére álló bizonyíték figyelembevételével hozták meg.
- 34 Így a büntetőítélet ténymegállapításaihoz a nemzeti rendelkezés értelmében fűzött, a pénzbírság kiszabására irányuló eljárásra kiterjedő *res iudicata* hatás nem akadályozza meg a bennfentes kereskedelemre vonatkozó jogszabályok megsértésének megállapítását és hatékony szankcionálását, amennyiben e büntetőítéletben a szóban forgó történeti tényállás bizonyítást nyer.
- 35 Ellenkezőleg, a 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében a tagállamok számára előírt azon kötelezettség, hogy hatékony, arányos és visszatartó erejű közigazgatási szankciókat helyezzenek kilátásba, a jelen ítélet 31. pontjában hivatkozottakra tekintettel, nem vezethet ahhoz, hogy kizárja a felmentő büntetőítülethez – az olyan nemzeti rendelkezés értelmében, mint a büntetőeljárásról szóló törvény 654. cikke – fűződő *res iudicata* hatást, amely kiterjed az ugyanazon – az említett büntetőítéletben nem bizonyítottnak tekintett – tényállásra vonatkozó, közigazgatási szankció kiszabására irányuló eljárásra. Ez az értékelés nem érinti az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott azon lehetőséget, hogy az eljárást alkalmasint újból megindítsák, ha új vagy újjól fog feltárt tények vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.
- 36 E körülmények között a 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapügyekben szó van.
- 37 Ezt az értelmezést a Charta 50. cikke is megerősíti.
- 38 E tekintetben, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az következik, hogy az E. Di Pumának és A. Zeccának az alapügyben szóban forgó, pénzbírság kiszabására irányuló eljárásban felrótt magatartás ugyanaz, mint amely alapján velük szemben büntetőeljárás indult a Tribunale di Milano (milánói bíróság) előtt. Ezenkívül az alapügyben szóban forgó pénzbírság – a Bíróság rendelkezésére álló iratokban szereplő információk szerint – elérheti a TUF 187 bis cikke szerinti, a jogsértésből származó bevétel, illetve haszon tízszeresének megfelelő összeget. Úgy tűnik tehát, hogy a pénzbírságok a megtorlás célját is szolgálják, mértéküket tekintve pedig jelentősek, következésképpen a Charta 50. cikke értelmében vett büntető jelleget öltenek (lásd ebben az értelemben: a mai napon kihirdetett Garlsson Real Estate ítélet, C-537/16, 34. és 35. pont), amelynek vizsgálata azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 39 Hozzá kell tenni, hogy az említett 50. cikk megfogalmazása szerint a *ne bis in idem* elve által biztosított védelem nemcsak arra az esetre terjed ki, ha az érintett személyt elítélik, hanem arra az esetre is, ha jogerősen felmentik.
- 40 Úgy tűnik tehát, hogy olyan helyzetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló, ugyanazon tényállás miatt indított eljárás lefolytatása a Charta 50. cikkében biztosított alapvető jog korlátozásának minősül (lásd analógia útján: a mai napon kihirdetett Menci ítélet, C-524/15, 39. pont; a mai napon kihirdetett Garlsson Real Estate ítélet, C-537/16, 41. pont).
- 41 A *ne bis in idem* elve ilyen korlátozása azonban a Charta 52. cikkének (1) bekezdése alapján igazolható (lásd ebben az értelemben: 2014. május 27-i Spasic ítélet, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 55. és 56. pont; a mai napon kihirdetett Menci ítélet, C-524/15, 40. pont; a mai napon kihirdetett Garlsson Real Estate ítélet, C-537/16, 42. pont).

- 42 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az uniós pénzügyi piacok integritása és a pénzügyi eszközök iránti közbizalom védelmére irányuló cél igazolhatja a büntető jellegű eljárások és szankciók olyan halmozását, mint amelyet az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás előír, ha ezek az eljárások és szankciók – az ilyen célkitűzés megvalósítása érdekében – olyan további célokat követnek, amelyek adott esetben a szóban forgó jogsértő magatartás más szempontjaira irányulnak (lásd ebben az értelemben: a mai napon kihirdetett *Garlsson Real Estate* ítélet, C-537/16, 46. pont).
- 43 Azonban a büntetőeljárás jogerős lezárását követően a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló olyan eljárás lefolytatása, mint amelyekről az alapügyben szó van, az arányosság elvének szigorú tiszteletben tartását követeli meg (lásd ebben az értelemben: a mai napon kihirdetett *Garlsson Real Estate* ítélet, C-537/16, 48. pont). E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2013. február 26-i *Åkerberg Fransson* ítélet (C-617/10, EU:C:2013:105) alapjául szolgáló helyzettel ellentétben, amelyben a büntetőeljárást az adóbírság kiszabását követően indították meg, az alapügyekben az a kérdés merül fel, hogy a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló eljárás lefolytatható-e akkor, ha a jogerős felmentő büntetőítélet azt állapította meg, hogy a bennfentes kereskedelemre vonatkozó szabályok megsértésének minősíthető tényállás, amely alapján ez az eljárás is indult, nem bizonyított.
- 44 Márpedig egy olyan helyzetben, mint amely az alapügyek tárgyát képezi, a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló eljárás lefolytatása nyilvánvalóan meghaladná a jelen ítélet 42. pontjában említett cél eléréséhez szükséges mértéket, mivel létezik egy jogerős felmentő büntetőítélet, amely a 2003/6 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése által büntetni rendelt bűncselekmény tényállási elemei bizonyítottóságának hiányát állapítja meg.
- 45 Ennek megállapítására tekintettel ugyanis a közigazgatási eljárás lefolytatása – az ezen eljárásra is kiterjedő *res iudicata* hatás miatt – minden jogalapot nélkülöz. A Charta 50. cikkével tehát egy ilyen helyzetben ellentétes a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló olyan eljárás lefolytatása, mint amelyekről az alapügyben szó van; ez azonban nem érinti a jelen ítélet 35. pontjában említett azon lehetőséget, hogy a büntetőeljárást alkalmasint újból megindítsák, ha új vagy újólag feltárt tények vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.
- 46 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2003/6 irányelvnek a Charta 50. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló eljárás nem folytatható le olyan jogerős felmentő büntetőítélet meghozatalát követően, amely azt állapítja meg, hogy a bennfentes kereskedelemre vonatkozó szabályok megsértésének minősíthető azon cselekmények elkövetése, amelyek miatt a büntetőeljárás is indult, nem bizonyított.

A második kérdéstről

- 47 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

- 48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A bennfentes kereskedelemről és a piaci manipulációról (piaci visszaélés) szóló, 2003. január 28-i 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkével összefüggésben értelmezett 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a büntető jellegű pénzbírság kiszabására irányuló eljárás nem folytatható le olyan jogerős felmentő büntetőítélet meghozatalát követően, amely azt állapítja meg, hogy a bennfentes kereskedelemre vonatkozó szabályok megsértésének minősíthető azon cselekmények elkövetése, amelyek miatt a büntetőeljárás is indult, nem bizonyított.

Aláírások